

Fedakârlık

Fedakârlıkta bir amaç, bir hayır, sevgi, iyilik gözetilerek yapılır. Fedakârlık bir yardımseverliktir. Sevgi ve merhamet barındırır.

Necdet BAYRAKTAROĞLU / (E) Savcı

Fedakârlık, Arapça feda, Farsça kar kelimelerinin birleşmesinden oluşmuştur. Karşılığı ise **“Özveri”** demek olup, insanın sahip olduğu ve sevdiği, değer verdiği şeylerden hiç düşünmeden, bir amaç için veya gerçekleşmesi istenilen bir şey için kendi çıkarlarından vazgeçme anlamındadır. İnanıldığı önemli değerler ya da çok

sevdiği ve değer verdiği kişiler için zorluklara, sıkıntılara katlanma ve göze almadır. Maddî ve manevî kollarında ilgisini sunmadır. Fedakârlıkta bir amaç, bir hayır, sevgi, iyilik gözetilerek yapılır. Fedakârlık bir yardımseverliktir. Sevgi ve merhamet barındırır.

Fedakârlık, iyiliğe ulaşmanın yolunu gösterir. Fedakârca davranış, Yüce

Allah'ın rızasını kazanır ve dünyada iyilik ve sevap olarak karşılığını görür. Kuranımız Yunus Suresi 26. Ayetinde böyle kişiler için: **“Güzellik yapanlara daha güzeli ve fazlası vardır. Onların yüzlerini ne bir kararlı sarar, ne de bir zillet, işte onlar cennetin halkıdır. Orada süresiz kalacaklardır”** denilmektedir. Ali İmran Suresi 148. Ayette ise:

“Böylece Allah, dünya ve ahiret sevabının güzelliğini onlara verdi. Allah iyilikte bulunanları sever” diye buyrulmaktadır. Hz. Peygamberimiz de bu konuda: **“İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olanıdır”** demiştir.

İnsanların faydasını isteyen, onların çeşitli iyiliklere, sevinçlere, sahip olmasını isteyen, önemseyen insanlar fedakârlıkta bulunur. Fedakârlığı yapacak birçok imkân ve güç sahibi insanlar var. Ancak onlar ilgilensin, onlar bunu düşünsün yapsın demeden, vicdanının ve aklının sesine kulak vererek bu sorumluluk yerine getirilmelidir. Bu konuda Yüce Allah Kuran’ı Ali İmran Suresi 92. Ayetinde: **“Sevdiğiniz şeylerden infak edinmeye**

İnsanların faydasını isteyen, onların çeşitli iyiliklere, sevinçlere sahip olmasını isteyen, önemseyen insanlar fedakârlıkta bulunur.

kadar asla iyiliğe eremezsiniz...” diyerek, sevdiğimiz şeylerden fedakârlık içinde bulunmamızı belirtmektedir. Güzel bir atasözünde ise: **“Fedakâr olmayan, güler yüz göremez”** denilmiştir.

İnsanları iyiliğe ve yardımseverliğe ulaştıracak en önemli hayırlı iş fedakârlıktır. Böyle doğan fırsatları da hiç kaçırmamalıyız. Mutluluk, iç huzur fedakârlıkla kazanılır. Fedakârlıkta bulunanın, yardımseverliğinin karşılığını, Yüce Rab katında hayrını ve sevabını görür. Hem de insanlar arasında itibar, saygı ve sevgi yaşar. Hz. Mevlana bu konu ile ilgili olarak: **“Sevgide fedakârlık yolunu bulamayanları, asla gönül kapınızdan içeri sokmayınız”** diye açıklamış, Abdulaziz Bekkine’de: **“Dünyada her şeyin bir ölçüsü vardır, sevginin ölçüsü de fedakârlıktır. Fedakârlık yapmayanın sevgisine güvenilmez”** diye söylemekte, Can Yücel ise: **“Uğruna fedakârlık yapmadığın sevgiyi, yüreğinde taşıyıp da kendine yük etme”** diye ifade etmiştir. Şu an düşünelim, fedakâr olarak iyi ki varsın dediğimiz kaç kişi var. Maalesef çevremizde böyle insan çok az bulunmaktadır. Her

geçen gün de, tükenen değer yargılarımız sonucu iyice azalmakta, fedakârlık ruhundan yoksun insanlar çoğalmaktadır.

Fedakâr insanların varlığı, iyiliği, insanlığı güven verir, çok rahatlatır ve yalnız olmadığınızı anlarsınız. Biz fedakâr olursak, çevremizdeki insanlardan da bize fedakârlık yapacaklarını anlarsınız ve görürüz. Hz. Mevlana bu hususta: **“Gel de birbirimizin kadrini bilelim. Çünkü ansızın ayrılacağız birbirimizden”** diye çok anlamlı söz söylemektedir.

Fedakârlıkla ilgili ders verici bir hikaye anlatalım. **“Japon mimarlarından biri evini baştan aşağı yeniliyordu. Tamirat esnasında söktüğü kapılardan birinin duvarla irtibatlı bölümünde, iç kısmında, iki tahta arasında sıkışıp kalmış bir kertenkele buldu. Biraz dikkatlice bakınca kertenkelenin canlı olduğunu fark etti. Onu oradan kurtarmaya çalışırken bu kez kertenkelenin bir ayağından duvara çivilenmiş olduğunu gördü. On yıl önce yapılan eve kapısı takılırken dışarıdan çakılan bir çivi, o an kapıyla duvar arasında bulunan kertenkelenin ayağına isabet etmiş olmalı diye düşündü. Peki nasıl olmuştu da bu kertenkele bir santim boyu bile kıpırdayamadığı bu karanlık duvar boşluğunda on yıldır canlı kalmayı başarmıştı? Mimar, tamirat işlerini bir tarafa bırakarak kertenkeleyi izlemeye başladı. Bu kertenkelenin sadece havayla beslenmediğine göre, bunca yıl yaşamını nasıl sürdürdüğünü merak ediyordu. Bir süre sonra duvar boşluğunda bir hareket oldu. Japon mimar, nereden çıktığını fark edemediği başka bir kertenkelenin geldiğini gördü. Gelen kertenkele, yerinden kıpırdayamayacak halde olana ağızında yiyecek taşıyordu. Bu ker-**

tenkele diğerinin belki annesiydi, belki eşi, belki de arkadaşı. Kim bilir? Ama bilinen bir gerçek var ki aralarındaki güçlü sevgi, birinin bıkıp usanmadan diğerini hayatta tutabilmek için ona yiyecek taşımasına neden olmuştur.”

Fedakârlıkta en önemli şey tek taraflı değil, karşılıklı olursa daha güzeldir. Bir taraf feda ederken, diğer taraf menfaat, yarar elde ediyorsa, bu ilişkide kar ve ticari yaklaşım olur. Beraberlikler, ilişkiler, dostluklar, komşuluklar, akrabalıklar ancak, karşılıklı fedakârlıklarla yürür. Fedakârlığın temelinde sevgi, ilgi ve şefkat vardır. Fedakâr insanların yüreğinin içi sevgi doludur. Hz. Mevlana bu konuda: **“Uğrunda fedakârlık yapamadığın sevgiyi boşuna yük edip de yüreğinde taşıma”** demektedir, bir başka sözünde: **“Sevgide fedakârlık yolunu bulamayanları asla gönül kapınızdan içeri sokmayın”** diye nasihat etmektedir.

Fedakârlığın da bir düzeyi ve ölçüsü olmalıdır. İşine, malına, parasına, vaktine ve sağlığına zarar verecek şekilde yapılan aşırı fedakârlık, faydalı olma sınırını aşmış olur. Fazla fedakârlıklar da sıkıntılara sebep olur. Hatta gereksiz fedakârlıklardan kaçınmamız lazımdır. İngiliz yazar T.S. Eliot bu konuda: **“Şunu unutma! Fazla fedakârlık, fazla vefasızlık getirir”** diye söylemektedir. Fedakârlık yapan insanların davranışları çok cefakâr ve ulvidir. Bu nedenle yapılan bu faziletli davranışlar, iyi niyetler suistimal edilmemeli, bencilce ve faydalanma olarak kullanılmamalıdır. Fedakârlığın önemini Von Goethe şu ifadelerle dile getirmiştir: **“Meyvelerin doğması için, bütün çiçekler solar.”**

Hayatımızda birçok şekilde fedakârlıklar yapmışızdır. Ailemiz, anne ve

babamız, akrabamız, arkadaşımız, komşumuz, işimiz, ülkemiz, milletimiz için fedakârlıklarda bulunmuşuzdur. Önemli olan yaptığımız fedakârlıklarla gönüllerde olmaktır. Hz. Mevlana bu hususla ilgili olarak: **“Her yerde olmak gibi duan varsa gönüllere gir. Çünkü sevenler, sevdiklerini gönüllerinde taşırlar”** demektedir.

En çok fedakârlığın yaşandığı yer ailedir. Sevdiklerimiz için fedakârlığımız büyüktür. Anne ve babanın birbirlerine, yuvalarına ve çocuklarına karşı sorumlu oldukları en büyük erdem fedakârlıktır. Hz. Ali Efendimiz bu hususta: **“Yuvasını seven kadın için, tahammül edilemeyecek bir zorluk, katlanamayacak bir fedakârlık yoktur”** demektedir. Anlatacağımız bu hikayede anne kuşun fedakârlığı ne kadar yüksek bir düzeydedir. Bir gün çiftçi anızları yaktıktan sonra tarla içerisinde gezerken yanmış halde bir kuşa rastlamıştı. Kuşun tamamen yandığını, ona rağmen yerinden hiç hareket etmediğini gören çiftçi; **“Yanan cismin kuş olduğunu fark ettim. Tamamen yanmıştı. Kendi kendime acaba bu kuş neden yangından kaçmamış diye düşündüm. Elimle kuşu biraz iteleyince başımdan kaynar sular döküldü. Meğerse kuşun altında 3 tane yavrusu varmış. Kuş yangından kendini kurtarmak için kaçmamış ve kendini feda etmiş ancak yavrularını yaşatmıştı”**. Unutma! Dünyada seni canından çok seven tek varlık **“Anne”** dir.

Fedakârlık vicdan, yürek ve cesaret ister. Büyük başarılarla, erdemlere, şan ve şereflere sadece fedakâr insanlar erişebilir. Fedakârlık kişinin, insanlara, topluma, vatanına, milletine, ailesine karşılık beklemeden, kendi insani ve vicdani, ahlaki sorumluluğu ile yaptığı, iyi-

Fedakârlık vicdan, yürek ve cesaret ister. Büyük başarılarla, erdemlere, şan ve şereflere sadece fedakâr insanlar erişebilir.

lik, yardım, hizmettir. Fedakârlıkta bulunan kişi bazen kendi çıkarlarını göz ardı ederek, canına, malına zarar gelecek olsa dahi yerine getirir. Çanakkale, Galiçya, Üsküp, Sarıkamış, Basra, Bağdat, Antep, Trablusgarp cephelerinde canlarını hiç sayarak şehit ve gazi olan binlerce Mehmetçğimiz, bizim bugünlerimiz için en büyük fedakârlıkta bulunanlardır.

Fedakârlık yapan, yaptığı şeylerin karşılığını bekler, unutulmamasını isterse ve yaptıklarından devamlı bahsederse, bu yapılan fedakârlık önemini yitirir, değerini kaybeder. Aynı zamanda fedakârlıktan kaçınanlar da Yüce Allah nazarında ve insanların karşısında büyük değer yitirir. İçten, karşılık beklemeden, başkalarına yararlı olmak için yapılan fedakârlık, sizden bir şey eksiltmez, ama insanların gönlünde, gözünde değerini devamlı artırır. Hz. Mevlana bu hususla ilgili olarak: **“Bir mum diğer mumu tutuşturmakla ışığından bir şey kaybetmez”** demektedir, Şemsi Tebrizi de: **“Hayatta her şey olabilirsin! Fakat mühim olan hayatın içinde insan olabilmektir”** diye çok güzel ifade etmiş, Çinli yazar Konfüçyüs ise: **“Efendi adam, kendisinden çok şey, başkalarından az şey bekler”** diye söylemiştir.

İnsanlardan bazıları genellikle bencil olup, nefsinin ve kendini düşünür.

Barışçı, adil ve merhametli nesillerin yetişmesi için onlara iyilik, fedakârlık ve hoşgörü kavramının öğretilmesi ve benimsetilmesi lazımdır.

Her şeyin en iyisinin ve güzelinin kendisinin olmasını ister ve etrafından da hep özverili yaklaşım bekler. Kendi istek ve menfaatlerine düşkündür. Bu konuda Kuranımız Mearic Suresi 19-21. Surelerinde: **“Gerçekten insan bencil ve haris olarak yaratıldı. Kendisine bir şer (kötülük) dokunduğu zaman fer-yadı basar. Ona bir hayır dokunduğunda engelleyici olur (cimrilik eder)”** diye ifade edilmiştir. Alman yazar Von Gothe bu konuda: **“Başkaları için hiç bir şey yapmayan, kendisi için hiç bir şey yapmaz”** diye söylemiştir.

Ancak Kuran iman ve ahlaki ile yaşayan insan, hayatının her döneminde fedakârlık anlayışını gösterir ve karşılığını da Yüce Rabbimizden ve insanlardan kat kat görür. İnsanın sadece kendisini düşünme-

Toplum, ben merkezli insanlarla değil, başkaları için kendinden bir şeyler feda edebilecek kişilerden oluşursa, o zaman toplum güçlü olur.

yerek, başkalarını da düşünmesi en büyük duygudur. Bu nedenle fedakâr insan, paylaşmayı bilen, sadece kendini değil etrafını da düşünen insandır. Bir başka hikâyede ise: **“Ormanda yaşayan bir tavşan varmış. O gününün tümünü eğlenmek ve oynamak için harcarmış. Ancak bu tavşan aynı zamanda yardımsever ve fedakâr biriymiş. O çevresindeki hayvanlarla paylaşmayı ve sevinmeyi çok severmiş. Tavşan zorlu kış aylarında evinden dışarı çıkmaz depoladığı erzakla yaşarmış. Zorlu bir kış günü tavşanın kapısı çalınmış, karşısında uzak bir ormandan gelen bir tavşan belirmiş. Çok üşüdüğü gibi karnı da çok açmış. Tavşan, aç olduğunu ve evini kar-ların bastığını söylemiş. Bizim sevimli tavşan da, onu evinde misafir edebileceğini ve ikisine yetecek kadar yiyeceğinin olduğunu söylemiş. Tavşan da ona bu fedakârlığı için teşekkürlerini sunmuş ve birlikte güzel bir kış geçirmişler.”**

Teknoloji ve iletişimle, dünyada olduğu gibi, ülkemizde de hızlı bir şekilde toplumsal değişim yaşanmaktadır. Bu değişim her geçen gün Türk insanına ve topluma müdahale ederek, yıkıcı ve kirliliği ile tesir etmekte ve bozulma yaşatmaktadır. Milli, dini ve kültürel değerlerimizin önem ve yeri azalmaktadır. Sokakta, evimizin içinde, televizyon ekranlarında, gazetelerde, internet, bilgisayar ve cep telefonlarında, manevi değerlerimiz bozulmakta ve aile, insanımızdaki sevgi ve saygı, hoşgörü ve fedakârlık bağları koparılmaktadır. Eskisi gibi insanlar arasında iyilik, fedakârlık ve yardımseverlik gibi duygular yaygın ve kalplerde değil. Yazar Münir Arıkan: **“Öğrenme durunca yaşamak mola verir, paylaşma durunca sevmek mola verir, fedakârlık durunca insanlık mola**

verir” diyerek fedakârlığın önemini belirtmiştir.

Barışçı, adil ve merhametli nesillerin yetişmesi için onlara iyilik, fedakârlık ve hoşgörü kavramının öğretilmesi ve benimsetilmesi lazımdır. Anne ve baba, aile, okul ve devletin kamu ve özel birimleri bu konuda önemle hizmet vermelidirler. Değerlerimiz ancak yaşayarak, yaşatarak verilir. O zaman başarılı, yaratıcı ve çözen, öz güven sahibi, iyiye ve fedakârlığa, doğruya ve hoşgörüye ulaşan bireyler yetiştirilmiş oluruz.

Toplum, ben merkezli insanlarla değil, başkaları için kendinden bir şeyler feda edebilecek kişilerden oluşursa, o zaman toplum güçlü olur. Türk örf ve adetleri, fedakârlık üzerine kuruludur. Bunun kıymetini bilelim ve bu kültürümüzün zafiyete uğramaması için korunmasını sağlayalım. Fedakârlık duygularımızı kalplerde her daim yaşatalım.

KAYNAKÇA

- Akif Manaf- Fedakarlık Nedir?- Gala Kitap- İst. 2013
- Dr. Erkan Dönmez- Fedakarlık- Ay Yay.- İst. 2016
- Saide Nur Dikmen- Fedakarlık Öyküleri- Uğur Böceği Yay.- İst. 2014
- Nuray Sayarı- Fedakarlık- Destek Yay.- İst. 2016
- İdil Hazan Kohen- İyilik- Dex Yay.- İst. 2016
- Cengiz Aydın- İyilik Demeti- Gonca Yay. İst. 2007
- Yaman Arıkan- Bizim Yunus- Uyanış Yay.-İst.2009
- Dr. Yaşar Ateşoğlu- Mevlana Dergahından Sözler- Neden Yay.-İst.2012
- Hadislerle İslam- Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. – 7 Cilt- Ank.2014